

AZ ÍRÓK ÉLETRAJZI ADATAI

BOD PÉTER, felsőcsernátoni, 1712-ben született Felsőcsernátonban, atyja Bod Márton székely kisnemes, anyja Sólyom Eufrozina volt. Tanulmányait szegénysége miatt csak nagy küzdelmek között tudta folytatni Nagyenyeden; többek között Bethlen Kata grófnő pártfogolta. 1739-ben a nagyenyedi iskola ösztöndíjával és jótevői adakozásából a leydeni egyetemre iratkozott be. Négyévi tanulás után hazatérve, Bethlan Kata hevizi birtokára ment udvari papnak, onnan 1749-ben távozott magyarigeni református lelkésznek. 1767-ben az erdélyi református egyházkerület főjegyzőjévé választották. 1769-ben halt meg Magyarigenben. Óriási irodalmi munkásságából kiválik «Magyar Athenás» c. könyve (Nagyszeben, 1766.), mely az első magyarnyelvű magyar irodalomtörténet. De írt bibliai lexikont, egyházjogi kézikönyvet, megírta az erdélyi református és unitárius egyházaknak, az erdélyi románoknak, a székelyeknek történetét, a református püspökök életrajzeit, Tóthfalusi Kis Miklós életét, átdolgozta Pápai Páriz Ferenc latin szótárát, anekdóta- és sírversgyűjteményt adott ki stb. stb. Műveinek nagy része kéziratban maradt. Részben magyarul, részben latinul írt önéletrajzát Jancsó Elemér adta ki «Erdélyi Ritkaságok» c. sorozatában, Kolozsvárt, 1940. Életrajzát megírta gróf Mikó Imre: Bod Péter élete és munkái, Pest, 1862.

RETTEGI GYÖRGY, kisbudaki, 1718-ban született, atyja György, anyja Csegezi Judit volt. Doboka vármegyének előbb pénztárnoka, majd 1768 és 1711 közt alispánja volt. 1786-ban halt meg. Emlékiratai (1718—1777) a XVIII. századi nemesi családok életét, sok genealógiai adattal, érdekesen festik. Torma Károly adta ki a Hazánk c. folyóirat I—III. évfolyamaiban.

HALMÁGYI ISTVÁN 1719-ben született Szilágysomlyón, atyja István, anyja Décsei Zsófia volt. Iskoláit a kolozsvári református kollégiumban végezte és 1740-ben, mint fogalmazó, az erdélyi főkormányshékö szolgálatába állt. 1752-ben gr. Teleki László kancellár rábízta fiának, Pálnak külföldi tanulmányútján való gondviselését s így másfél esztendő tölthetett külföldön, jórészt Göttingában. Már erről az útjáról részletes és érdekes naplót vezetett. 1753-ban a főkormányshék registratora, majd 1762-ben titkára lett s ilyen minőségben vett részt a székely határőrség felállításában, melyre vonatkozólag naplói a legjelentősebb forrást képviselik. 1772-ben a királyné a királyi tábla rendes bírójává nevezte ki, 1775-ben pedig Marosszék főkirálybírójává választották. Pályafutásának csúcspontját Háromszék vármegye főispánjává történt kinevezetése jelenti (1784), de mielőtt még hivatalát elfoglalhatta volna, kormánybiztosként kiküldetett a Hora-lázadás okainak kinyomozására. E vizsgálat befejezése után rövidesen (1785. május 1.) meghalt. Naplói és iratai a Monumenta Hungariae Historica c. sorozat 38. kötetében jelentek meg (Budapest, 1906.).

CONRAD MIHÁLY, heidendorfi, 1730-ban született Medgyesen, ahol apja Dániel polgármester volt. A marosvásárhelyi gimnáziumban tanult. Előbb az erdélyi főkormányshék hivatalnok, majd szülővárosa jegyzője volt. 1775-ben városi tanácsos, 1786-ban királybíró lett. II. József uralkodása alatt Szeben megye alispánja, utóbb főtörvényszéki tanácsos volt. Az alkotmányos élet helyreállításakor mint kormánybiztos a szász székek újjászervezését vezette és medgyesi polgármesternek választották. 1816-ban nyugalomba vonult és 1821-ben halt meg Medgyesen. Öntudatos szász ember létére baráti kapcsolatokat tartott fenn kora magyar tudósaival, sőt A Magyar Nyelvmívelő Társaság Munkái-ban (Szeben, 1796.) egy kisebb értekezése is megjelent. A szász nemzet történeti jogaival foglalkozó német- és latinnyelvű munkái kéziratban maradtak, önéletrajza az Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde XIII—XVI. és XVIII. (1876—78.) évfolyamaiban látott napvilágot.

NALÁCZI JÓZSEF, báró, 1748-ban született, atyja István, anyja Toldalagi Zsuzsánna volt. A nagyenyedi kollégiumban tanult. 1766-ban Hadik András tábornok pártfogásával a nemes testőrség tagja lett. Bécsben, Báróczi és Bessenyei társaságában

kedvet kapott az irodalommal való foglalkozáshoz, verselgetett és francia szerzőkből fordított. 1788-ban kilépett a testőrségből és az erdélyi kormányshoz tagja, rövid időre a Kálnoky huszárezred kapitánya, majd zarándmegyei főispán lett. 1796-ban a nagyenyedi kollégium főgondnokává választották. 1791-ben 1000 forint alapítványt ajánlott fel elsőnek egy magyar tudós társaság létesítésére. 1822-ben halt meg Batizon. Töredékben fennmaradt önéletrajzát előbb a Kolozsvári Hetilap 1853. évfolyama közölte, majd Kelemen Lajos adta ki a Napkelet (Kolozsvár) c. folyóirat 1920—21. évfolyamaiban.

KIS ANDRÁS és DOMOKOS FERENC hunyadvármegyei nemesek résztvettek a Hóra vezetésével fellázadt oláhok elleni harcokban. Közelebbi életrajzi adataikat nem ismerjük. Közölt levelük a «Hazánk» c. folyóirat 1885. évi folyamában jelent meg.

VITÁN SÁNDOR, bajesdi, mint hunyadmegyei szolgabíró résztvett a Hóra vezetése alatt fellázadt oláhok elleni harcokban. Később Hunyad megye táblabírája lett. Emlékiratát K. Papp Miklós adta ki a «Kolozsvári Naptár» 1866. évi folyamában.

GÖTTFFY BORBÁLA, mátfalvi, 1770-ben született a krasznamegyei Kémeren. Atyja, László hunyadmegyei adószedő volt és 1784-ben a Hóra-lázadáskor meggyilkolták. Ő maga is sok szenvedésen ment keresztül, de megmenekült. Később Ponori Thewrewk János táblabíróhoz ment feleségül, fia József neves író lett. Emlékirása, «Néhai Mátfalvi Göttffy László háznépének Hóra pórhada miatt esett romlása», 1823-ban jelent meg Pesten, az első magyarnyelvű nyomtatott adalék az akkori eseményekhez.